

משהו על גידול בקר ביאפאן

1. משקים בקירבת הערים הגדולות, המייצרים חלב שתיה בלבד. משק כזה מגדל לפעמים גם את העגלות כדי לשמור על גודל יחידת הפרות, אולם יש כאלה שממלאים את מקום הפרות היוצאות ע"י קניה מהחוץ. במשקים אלה מגיעה הספקת המזון העצמית לעדר כדי שליש מהתצרוכת; מדובר במספוא גם בעיקר, רובו ירוק.

2. משקי חלב במרחק-מה מהערים, המייצרים חלב שתיה וגם מוצרי חלב בכמות מצומצמת. גם במשקים האלה מגדלים עגלות בהיקף מצומצם, לשם החלפת הפרות המזדקנות בלבד. העדרים מסוג זה קטנים מאוד, ועל הרוב מחזיק בעל המשק פרה אחת או שתיים ולכל היותר — 4 פרות. שטח המשק הוא בגבולות 5 עד 15 דונם. העיבוד הוא אינטנסיבי מאוד ואספקת המספוא העצמית מגיעה עד כדי מחצית התצרוכת של הפרות.

3. הטיפוס השלישי, זהו המצוי בעיקר באי הוקקידו. האי הזה מאוכלס, באופן יחסי, פחות מהאיים האפניים האחרים והוא מרוחק מבחינה גיאוגרפית ממרכזי המדינה. מסיבה זו מייצרים איכרים אלה אך ורק מוצרי חלב מרוכזים ואינם משווקים חלב נוזל מחוץ לאי עצמו. המספוא המיוצר במשקים אלה מספק כ-90% של התצרוכת. גם באי זה העדרים קטנים מאוד; 7-8

בביקורי באירופה נפגשתי במגדל בקר, מה-חשובים ביאפן הרחוקה. שותחתי אתו ארוכות על ענף הבקר שם ויתכן שבוקרינו ימצאו עניין בשורות אלה.

ענף הבקר לחלב הוא שם ענף חדש בערך. בדרך כלל הבקר מנוצל ככוח עבודה בעיקר. רק לפני כמאה שנים הוחל בגידול בקר-חלב וראשיתו בייבוא מארצות אירופה ומארה"ב. הוב"א הגזעים — הפריזי, הגארנסי, הג'ארסי, האיר-שייר והשווייצר-חום. מבין הגזעים האלה הלך והתבלט הגזע הפריזי, אשר שמו ביאפן הוא הולשטיין, וכיום הוא מהווה כ-95% של בקר החלב בארץ זו.

משקי החלב התרכזו סביב הערים הגדולות בעיקר ולמעשה היו בבעלות חלבנים עירוניים ולא בידי מגדלי בקר מקצועיים. מצב זה היה קיים עד 1920. כיום יש בקר חלב באיזורים נרחבים גם בידי מגדלי בקר ממש. עוד בשנת 1910 הוחל בגידול בקר במשקים חקלאיים באחד האיים הצפוניים של יאפן, האי הוקקידו. באי זה ממשיכים עד היום לגדל בקר בצורה פחות או יותר מסודרת ובעקביות כענף חקלאי יסודי. בשנת 1938 היוו עדרי הבקר באי הוקקידו כשליש מהעדר הארצי.

כיום יש ביאפן שלושה טיפוסים של משקי חלב:

רוכז שצריכות היו להתעצם מדי יום ביומו בסככה שלנו, בה נושפות מכל צד 70 פרה; לשמ-חתי נעלמו ערמות כאלה מעיני. וכיצד מרשה לעצמו מנהל "אמבר" לבסס על אותם האחוזים הדמיוניים של פחת, חיסכון של כמיליון לירה? ועל דעתנו לא עלה כלל ועיקר שפרותינו מפרי-חות בנשיפותיהן מיליונים לרוח ולתומתנו חשב-נו שאפשר להציל מיליונים אלה ע"י הפחתת הוצאות התקנת המזון המרוכז, ע"י העלאת איכות החלב וע"י הימנעות מרדיפה אחרי חידושי-שם ללא בחינה ושיקול דעת מספיקים.

שלמה דורי

יפעת, מאי 1965

את תכולת השומן בחלב, אם כי הפרות קיבלו בנוסף לכופתיות גם שחת בלתי מקוצצת; כקבוצה היקש בניסוי זה שימשו פרות שאכלו אותה תערובת, אלא שהיא הוגשה להן בצורה קמחית. מובן מאליו שבניסויים כגון אלה מרכיבים קבוצות של פרות שהן שוות ככל האפשר בכל הפרטים.

ולמה זה מאיים עלינו הח' בן-אברהם בפחת של 5% במזון מרוכז מחמת היותו מוגש לפרות בצורה קמחית? האמנם אין הוא מגוים בכוח הנשיפה של הפרות וברוח המנשבת לפעמים ברפתים? ניסיתי לגלות את ערמות המזון המ-

16,328 ק"ג חלב, 3.39% שומן, 550 ק"ג שומן. (3) „פרידה דורה“ שנולדה ב־12.9.1957 הניבה ב־3 חליבות ביממה 13,321 ק"ג חלב, 3.89% שומן, 518 ק"ג שומן.

ביאפן מתנהל ספר־עדר כללי וכן ספר עדר מיוחד לפרות משובחות. אלה האחרונות מניבות כ־7000 ק"ג חלב עם כ־3.50% שומן.

בדרך כלל חולבים שלוש פעמים ביממה. בגלל קטנות העדרים לכל משק, כמעט ואין נזקקים כלל למכונות חליבה.

העליה ברמת החיים של האכלוסיה כולה מדרבנת את האיכרים לייצר יותר חלב ולייעל את משק החלב; מובן מאליו שכל עוד המשק החקלאי בכללותו יישאר בממדיו המצומצמים לא תימצא אפשרות לקיים עדרים בינוניים, או גדולים. גם צריכת בשר־בקר גדלה. מתרחב ייבוא הבשר מארצות שונות כיון שלפי שעה מספק הייצור המקומי רק חלק קטן מהתצרוכת. **מישה פלמוץ** ת"א, פברואר 1964

פרות הן בבחינת משק גדול. שטח המשקים נע בין 30 ל־100 דונם. העיבוד הוא אינטנסיבי גם באיזור הזה.

בתקופה שבין 1950 ל־1962 גדל עדר הבקר פי שלושה. ב־1962 מנה עדר הבקר לחלב כמ־ליזון גולגלות, כולל בני־הבקר.

התנובה בעררי הבקר ביאפן

בשנת 1955 היתה התנובה הממוצעת 3640 ק"ג חלב ובשנת 1962 היא עלתה עד ל־4100 ק"ג; כל זה לגבי פרות מבוקרות מספר העדר. פרות בודדות, מסוג האלופות, הגיעו גם לתנר בות של שיא מבחינה בינלאומית. לדוגמא: (1) הפרה „אמפרס אלטיה“, שנולדה ב־20.9.53 הגיעה לתנובת שיא, בחליבת 3 פעמים, של 11,462 ק"ג חלב 5.1% שומן, 585 ק"ג שומן בשנה.

(2) „בורקה גוברנס“, שנולדה ב־29.5.1957, אף היא נחלבה 3 פעמים ותנובתה השנתית היתה

מכשיר חדש לריסוס בקר

במשק מחננים נבנה מכשיר לריסוס בקר ומבנים בהאקסאלון. פעולת המכשיר היא — החדרת ההאקסאלון בריכוז הדרוש לזרימת מים לשם קבלת תחליב לריסוס. מקור הכוח לפעולת המכשיר הוא הלחץ הרגיל ברשת המים (תחום הלחצים — 3.5—7 אטמ'). כל חלקי המכשיר ניידים ואין צורך במנוע או טרקטור להפעלתו. חלקי וויסות הריכוז עשויים ניירוסטה. אפשר לשאתו ביד בקלות ממקום למקום ולהפעילו ליד כל ברז. משקלו 12 ק"ג. ספיקת רובה הריסוס 3—4 ליטר בדקה. מילוי אחד מספיק לריסוס כ־60 פרות. הועמדו כבר 2 מכשירים לניסוי והדגמה — האחד בדפנה והשני במחננים.

בעת סיור מקצועי מטעם הנהלת הענף הוצג המכשיר בפני אפרים שמאראגד ושלמה גל והם התרשמו ממנו טוב מאוד, ממבנהו הפשוט ועבודתו ללא רעש.

יואל צור

מחננים, מארס 1964

